

‘Marlene Dumas’ door Gusta van Geleuken

“De NVBT koos de tentoonstelling van Marlene Dumas om naar toe te gaan. Ik vroeg me af waarom. Hieronder formuleer ik mijn gedachten over waarom ik denk dat de NVBT haar tentoonstelling heeft gekozen.

In een workshop op mijn werk, van Marlene met cliënten en medewerkers heb ik gezien op welke wijze ze contact legt met cliënten via het beeldend werken. Nabijheid, afstand houden, argwaan, brutaliteit, kat uit de boom kijken of een flirt, alles wat ze ervoer van de ander, vertaalde ze in het beeld wat ze maakte met of voor cliënten. De cliënten voelden de puurheid en ongecompliceerdheid van het contact. En door haar wijze van werken mocht het contact gelegd worden. Immers zat er papier tussen als bescherming en regulering van de afstand. Als Marlene door het beeldend werken toch te dichtbij kwam vroeg een cliënt: ‘ik dacht dat je beter kon tekenen.’ De aandacht was afgeleid door de hilariteit die volgde.

Na afloop van deze bijeenkomsten hoorde ik terug van cliënten hoe ze zich erkend hebben gevoeld in wie ze zijn.

Het moment dat ik bovenstaande met haar heb meegemaakt halverwege de jaren ‘80, heeft ze mij niet meer losgelaten. Ik zag herkenning in haar aanpak van het beeldend werken in de workshop met mijn werk als beeldend therapeut. Ik was jaloers op haar kwaliteiten in het omgaan met cliënten door verf en penselen.

Vanaf die tijd ben ik haar werk gaan volgen en zag ik dat ze haar thema ‘mensfiguren’ in alle mogelijke emoties aan ons presenteert. Iedere keer als ik haar werk zie, word ik steeds opnieuw geconfronteerd met emoties via het beeld dat ze creëert. Op een andere manier, maar wel met de zelfde intensiteit en puurheid, als toen in de workshop met cliënten.

Door haar kunstwerken in de overzichtstentoonstelling ‘The Image as Burden’ (prachtige naam voor deze tentoonstelling), door haar lezing van 16 oktober j.l. n.a.v. deze tentoonstelling en de catalogus van deze overzichtstentoonstelling geeft ze me opnieuw een kijkje in haar manier van beeldend werken als kunstenaar.

De overzichtstentoonstelling laat ze o.a. zien hoe haar werk is geëvolueerd en hoe ze omgaat met de foto’s die ze uitknijpt en verzamelt.

In de lezing die ze gaf over deze tentoonstelling heb ik haar horen vertellen over het omgaan met het materiaal, waarom olieverf en geen acryl. Olieverf werkt voor haar beter omdat de kleur van de verf haar meer aanspreekt dan acrylverf. Maar ook kan ze door olieverf te gebruiken lang aan een kunstwerk werken omdat het niet snel is uitgehard.

Hoe bepalend de grootte van een papier haar werkwijze beïnvloedde. In Zuid-Afrika voornamelijk kleine vellen in Nederland hele groten vellen. Deze grote vellen gaven haar de mogelijkheid om de beweging die hoorde bij een emotie in een tekening uit te drukken.

In de catalogus bij haar overzichtstentoonstelling, schrijft ze op bladzijde 169 over een mogelijke toekomst als kunsttherapeut. Wat ik een logische stap had gevonden.

Allemaal erg herkenbare thema’s uit de beeldende therapie. Mogelijk heeft de NVBT soortgelijke overeenkomsten met haar werk, waarom ze deze tentoonstelling hebben uitgekozen om te bezoeken.

Maar nog blijer ben ik dat ze kunstenaar is geworden. Ze is niet alleen een voorbeeld hoe het werken in en met beeldende materialen je als maker je een goed gevoel kan geven, zoals ik beschrijf in de ervaring met haar workshop. Ze is voor mij een bijzondere en unieke beeldend kunstenaar omdat ze haar persoonlijke ervaringen op een open en kwetsbare manier met ons deelt. En dat maakt haar en haar kunst voor mij zo krachtig.”